

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ· ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

καθηγητοῦ τῆς Γεωλογίας

ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ Πολυτεχνείῳ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ·

ΝΙΚ. Κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ Δρ. Φ. Ε.

ΑΛΒΞΑΝ. Δ. ΒΛΑΒΗ Δρ. Φ. Ε.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Ἀθήναις ἔτησίᾳ Δρ. 7.—

Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις ἐτ. » 7.50

Ἐξάμηνος » 4.—

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Φρ. χρ. 8.—

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ»

Ὀδὸς Φειδίου ἀριθ. 13

κατωτέρω τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

15 — ΛΕΠΤΑ — 15

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Γεωλογικὴ διαμόρφωσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους ὑπὸ Κ. Μητσοπούλου.— Ἡ ἔθνογραφία τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὸν κ. Philippon ὑπὸ Χ. Ν. Κορύλλου.— Ἐμβολιασμοὶ τῆς κυδωνέας, τῆς Καστανέας, τῆς λεπτοκαρυῆς, τῆς μεσιπιάας, τῆς ροιάς, τῆς κερατέας, τῆς πιστακίας κλ. ὑπὸ Σ. Χασιώτου.— Ἡ σελήνη ὡς γεωλογικὸς παράγων ὑπὸ Κ. Δ. Ζέγγελη.

Τὸ ἐν τοῖς δύο προηγουμένοις φύλλοις δημοσιευθὲν ὑψηλὸν καὶ σοφώτατον μάθημα τοῦ Haeckel βαθυτάτην ἐνεποίησεν αἰσθῆσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, πολλοὶ δὲ προφορικῶς τε καὶ ἐγγράφως παρεκάλεσαν ἡμᾶς νὰ μὴ προβῇ ἀμέσως ὁ ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ προαγγελθέντος τελευταίου μαθήματος, ἀλλὰ νὰ παρασχη, εἰ δυνατόν, εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ καὶ ἄλλην τοιαύτην καθαρωτάτην καὶ ὑγιεινοτάτην πνευματικὴν τροφήν, δημοσιεύων μετὰ φρασιν καὶ ἄλλων μαθημάτων πρὸ τοῦ εἰρημένου τελευταίου μαθήματος. Τὰς παρακλήσεις ταύτας τῶν συνδρομητῶν καὶ ἀναγνωστῶν τοῦ ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ὑπεβάλομεν εἰς τὸν φίλον μεταφραστήν, προσθέντες καὶ τὰς ἡμετέρας, χαίρομεν δὲ ἀνακοινοῦντες ὅτι, ἀποδεξάμενος αὐτὰς ὁ ἡμέτερος συνεργάτης, ἀρχεται δημοσιεύων ἀπὸ τοῦ ἐπομένου φύλλου τὸ **δεύτερον μάθημα** καὶ εἴ τι ἄλλο κοινωφελέστερον καὶ διδακτικώτερον κρίνη ἐκ τοῦ πολυθρυλήτου συγγράμματος τοῦ Haeckel πρὸ τοῦ τελευταίου μαθήματος.

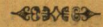
Τὸ δεύτερον μάθημα ἐπιγράφεται ὡς ἐξῆς:
Ἐπιστημονικὴ δικαιολογία τῆς θεωρίας τῆς καταγωγῆς. Κοσμογονία κατὰ Λιναζόν.

ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

ὑπὸ Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια τοῦ προηγ. φύλλου)

§ 11. Ἡ ἠώκαινος διάπλασις.

Κατὰ τὴν ἠώκαινον διάπλασιν μέγα μέρος τῆς Δ. Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου ἐθαλάσσειεν.—Οἱ νοτυμουλίται εἶνε ζῶα τρηματοφόρα, ὧν τὸ πορᾶδες κέλυφος ὑποδιαιρεῖται διὰ διαφραγμάτων εἰς πολλοὺς θαλαμίσκους.—Ἡώκαινικὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος στρώματα.

Ἄν εἶνε ἀκριβεῖς αἱ νεώταται παρατηρήσεις τοῦ κυρίου Φιλιπῶνος, τότε συμπεραίνομεν, ὅτι καὶ κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς τριτογενοῦς περιόδου, ἰδίως κατὰ τὴν ἠώκαινον διάπλασιν, μέγα μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χώρας ἐθαλάσσειεν. Τὰ δυτικὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου καὶ αὐταὶ αἱ Ἴόνιαι νῆσοι δὲν ὑπῆρχον εἰσέτι, καὶ μόνον χωρὰ ἐξ ἀζφικῶν καὶ κρητιδικῶν πετρωμάτων συνέδεε τὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Καὶ ὡς πετρογραφικὸν μὲν γνώρισμα τῆς ἠωκαίνου διαπλάσεως χρησιμεύει τὸ ψαθυρὸν καὶ μαλακὸν τῶν πετρωμάτων αὐτῆς, ἐκτὸς στιφρῶν τινῶν ἀβεστολίθων, ὡς ἀπολίθωμα δὲ λίαν χαρακτηριστικόν, οἱ νοτυμουλίται (νομισματόλιθοι), ὧν κελύφη πλεῖστα ἀπαντῶσιν ἐντὸς ἀβεστολιθικῶν πετρωμάτων (π. χ. τῆς Τριπόλεως, τοῦ Μεσολογγίου). Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν τρηματοφόρων (T) ἀπαιτεῖ διὰ τὴν ἀνάπτου-

ξιν και πολλαπλασιασμὸν αὐτοῦ θάλασσαν θερμὴν, ὁμοίαν περίπου πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς *Μεσόγειον θάλασσαν*, ἣτις οὕσα τότε 4—5κις μείζων, ἐκάλυπτεν, ὡς ἀλλαχοῦ ἐρήθη, τὴν Μεσημβρινὴν Εὐρώπην, μέγχι μέρος τῆς Β. Ἀφρικῆς καὶ τῆς Δ. Ἀσίας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο ἀπολίθωμα ἀπαντᾷ καὶ ἐν Στερεᾷ καὶ ἐν Πελοποννήῳ, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τούτου, ὅπως μὴ πρὸς τῶν πολλῶν ἐκληφθῆ ἴσως ποτὲ ὡς *ἀπολιθωμένον νόμισμα ἀρχαίων*.

Διὰ τῆς ἐξαφάνισεως *ἀμμωνιτῶν, βελεμνιτῶν* καὶ *ρουδιστῶν* ἢ ζιφικῆ πλάσις τῶν ἀσπονδύλων τῆς θάλασσης κατοίκων κατὰ τὴν ἠώκκινον ἐποχὴν λαμβάνει ἐντελῶς ἀλλοίαν ὄψιν οὐδόλως δ' ἐξηγεῖται ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἐξαφάνισις τῶν ζῶων τούτων. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμισυ τῆς κρητιδικῆς περιόδου οἱ ὀστεοκάνθοι ἰχθύς ἔλαβον μεγάλην ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἐξάπλωσιν, συντελέσαντες εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἀμμωνιτῶν καὶ βελεμνιτῶν, εἶνε ὅμως καὶ ἀπίθανον νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὑπὸ τῶν ἰχθύων κατεστρώθησαν καὶ οἱ ρουδισταί, ὧν τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐρριζωμένα παχέα ὄστρακα ὡς φρούρια ἀνθίσταντο κατὰ τῆς καταδιώξεως τῶν θάλασσιων ληστῶν. Οἱ δὲ *νομμουλίται*, ἀνήκοντες ὡς γνωστὸν εἰς τὰ πρωτόζωα (§ 7), εἶνε τὰ κυρίως τὴν ἠώκκινον διάπλωσιν χαρακτηρίζοντα ζῶα. Οὗτοι εἶχον μὲν ἐμφανισθῆ καὶ εἰς ἀρχαιοτέρας γεωλογικὰς περιόδους, σποραδικῶς ὅμως ἐνῶ κατὰ τὴν ἠώκκινον ἐποχὴν λαμβάνουσιν ἐν τῇ τότε θάλασσῃ πελωρίαν ἀνάπτυξιν κατὰ χιλιάδας ἀτόμων. Πολλὰ τούτων, ἔχοντα μέγεθος καὶ 60 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου, δεικνύουσι σχῆμα φκοσιδῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ στρογγύλον, καὶ συνίστανται ἐκ πολλῶν (50 ἐνίοτε) ἐλιγμῶν, οἵτινες δι' ἐγκαρσίων διαφραγμάτων ὑποδιαιροῦνται εἰς πολλοὺς θλακμίλους· τὸ κέλυφος δὲ φέρει λεπτοὺς πόρους καὶ σύστημα λεπτοτάτων ἀγγείων. Ἀπαντῶσι δὲ οἱ νομμουλίται κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ἐπὶ τῶν χωρῶν ἐκείνων, αἵτινες κατὰ τὴν κρητιδικὴν περίοδον ἔτρεφον ρουδιστάς, εἰς τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χώρας, καὶ ἔφθασαν μέχρι τῶν Ἰνδιῶν. Οἱ νομμουλίται δ' οὗτοι κατὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένῃν περίοδον πάσχουσι σημαντικὴν ἐλάττωσιν, κατὰ τὴν παρούσαν δὲ ἐποχὴν εἶνε λίαν σπάνιοι, ἀντιπροσωπεύμενοι ὑπὸ εἰδῶν λίαν σμικρῶν.

Στρώματα νομμουλιτικά ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶσι πλεῖστα. Τὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ ἀσβεστολίθου τῆς Τριπόλεως, ὡς καὶ ὁ ἀσβεστόλιθος, ὅστις ὑπὸ μορφὴν φκοσιδῶν ὄγκων εὐρίσκεται ἐγκλεισμένος ἐντὸς ψαμμίτου καὶ κροκκοπαγῶν πετρωμάτων ἐπικειμένων ἐπὶ τοῦ ἀσβεστολίθου τῆς Τριπόλεως, ἐγκλείουσι νομμουλίτας. Προσέτι νομμουλίτας ἐγκλείει καὶ ὁ ἀσβεστόλιθος τῆς Πύλου (μετὰ ρουδιστῶν) καὶ τοῦ Μεσολογγίου. Ὡστε δυνάμεθα τὸ δυτικὸν ἡμισυ τῆς Στερεᾶς καὶ τὸ πλεῖ-

στον τῆς δυτικῆς Πελοποννήσου νὰ καταλήξωμεν εἰς τὴν ἠώκκινον διάπλωσιν. Ἡ ἠώκκινὴ δὲ αὕτη διάπλωσις τῆς Ἑλλάδος εἶνε μέρος ἢ συνέχεια τῶν νομμουλιτικῶν διαπλωσῶν τῶν ἀποτελούντων τὰ δυτικὰ κράσπεδα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, οἵτινες ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Ἰστρίας καταλήγουσιν εἰς τὴν ἐξωτάτην ἄκρην τῆς Μεσσηνίας, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα συντελοῦσιν οὐσιωδῶς πρὸς κατασκευὴν τῆς σειρᾶς τῆς Πίνδου καὶ τῶν παραλλήλων σειρῶν ὀρέων τῆς Ἀλβανίας καὶ Ἡπειροῦ. Οὐ μόνον λοιπὸν ἐθαλάσσευσεν κατὰ τὴν ἠώκκινον ἐποχὴν τὰ δυτικὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἀπάσης τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἅτινα βραδέως ἀνθρόσαντα τῆς θάλασσης, ἐσχημάτισαν τὴν συνέχειαν ἐκείνην τῶν ἀνατολικῶν Ἄλπεων, ἣτις ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν Ἰλλυρικῶν Ἄλπεων, τῶν Ὀρέων τῆς Ἀλβανίας, τῆς Πίνδου, τῶν Αἰτωλικῶν Ἄλπεων καὶ τῶν δυτικῶν τῆς Πελοποννήσου ὀρέων. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ περιγράψωμεν συντόμως ἐν τῇ ἐπομένῃ παραγράφῳ τὴν ὄρογραφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, κατὰ τὰ νεώτατα τῆς ἐπιστήμης πορίσματα, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ σχηματίσωμεν σαφῆ ἰδέαν τῆς συστάσεως τῆς μορφῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ χερσώματος.

§ 12. Ὀρογραφία τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος εἶνε προέκτασις τῶν Ἀνατολικῶν Ἄλπεων.—Ἡ Πίνδος καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας.—Ὁθρυς, Οἶτη, Παρνασσός, Κιθαιρών, Πεντελικόν, Ὑμηττός καὶ Λαυρεωτικὴ.—Τὰ ὄρη τῆς Εὐβοίας δὲν εἶνε συνέχεια τῆς σειρᾶς τοῦ Ὀλύμπου.—Ὀρογραφία τῆς Πελοποννήσου.

Κατὰ τὰς ἐρεῦνας τῶν γεωλόγων καὶ γεωγράφων τὰ τοσοῦτον ἐξυμνηθέντα ὄρη τῆς Ἑλλάδος ἀνήκουσιν εἰς τὰς αὐτὰς τῆς λιθοσφαιρας ρικνώσεις καὶ πτυχᾶς (§ 9), αἵτινες παρήγαγον τὰς Ἄλπεας, τὰς Ἀτένρινας καὶ πλεῖστα ὄρη τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἀπὸν τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, ὅπερ ἐκ νομμουλιτικῶν συνίσταται πετρωμάτων, φέρει σειρὰς ὀρέων παραλλήλους, διευθυνομένους πρὸς τὰ νοτιοανατολικά ἢ νότια τῆς χώρας. Ἡ Πίνδος μετὰ τῶν ὀδοντωτῶν αὐτῆς κορυφῶν, διχαζομένη εἰς δύο κλάδους, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ρεῖι ὁ ἀργυροδίνης Ἀχελῷος, πρὸς βορρᾶν μὲν συνδέεται μετὰ τοῦ ὄροπέδιου τοῦ Μετσόβου πρὸς νότον δὲ μετὰ τῶν Αἰτωλικῶν Ὀρέων. Ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων ἀλύσεων ἡ ἀνατολικὴ ἔχει ὑψηλὰς κορυφὰς τὸ *Δοκίμιον* (1603 μ.), τὸ *Καράβι* (2,124 μ.) καὶ τὸ *Ρουτσιάκι* (2,156 μ.), ἡ δὲ δυτικὴ, οὕσα μᾶλλον δύσβατος καὶ ἀπόκρημνος, ἔχει ὡς ὑψίστας κορυφὰς τὴν *Κακαρόδιον* (2,320 μ.) καὶ τὴν *Γουμέραρον* (2336 μ.). Συνέχεια τῆς Πίνδου εἶνε τὰ Αἰτωλικά Ὀρη, διὰ λιμνώδους χώρας χωριζόμενα τῶν ὀρέων τῆς ἀνδρῶν Ἀκαρνανίας, ἅτινα ἀσβεστολιθικά ὄντα (νομμουλιτικά), ἔχουσιν ἀπλῆν

τὴν κατασκευὴν, διευθυνομένη εἰς βορρᾶ πρὸς νότον. Ἡ ἐπὶ τῶν ὄρεων τούτων βλάστησις, ὅσῳ ἀπομακρύνεται τῆς θλασσης, τοσοῦτ' ἀδιάφορον δεικνύει ὄψιν. Διότι τὰ μὲν δάση τῶν ἀκτῶν πρὸ πολλοῦ διὰ πυρκαϊῶν κατεστράφησαν, οἱ δὲ ὕετοί, συμπαρασύραντες καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανεῖας τούτων ὀλίγην ἐρυθρὰν φυτικὴν γῆν, ἔδωκαν εἰς τὴν χώραν φοβεράν φαλακρότητα· εἰς τὰ ἐνδότερα ὅμως αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἐνικχοῦ δάση παχύσκια ἐκ γηραιῶν δρυῶν, ὧν αἱ βάλανοι, εἶνε τὸ κύριον τῶν κχοταίων εἰσόδημα.

Πρὸς ἀνατολὰς ὅμως γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τοῦ Λουτροῦ (ἀνατολικὴν παραλίαν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου) διὰ τοῦ Ἀχελῷου, ὁ ὁδοιπόρος εὕρισκει τὴν ὄψιν τῆς χώρας προκδύξως διάφορον, ἅμα ὑπερβῆ τὰ Ἀκαρνανικὰ ὄρη καὶ εἰσέληθ' εἰς τὸ ἐκ ψαμμίτου καὶ ἀργιλικοῦ σχιστολίθου χέρσωμα τῆς Αἰτωλίας, ἐν ᾧ ἀπαντῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κορυφαὶ ὀμαλῶς ἐστρογγυλωμένοι καὶ δασόφυτοι, καὶ τὸ ὅποιον διασχίζουσι χαράδραι καὶ φάραγγες βαθύταται καὶ βαθύσκιαι, ἐν αἷς πάντοτε ρεεῖ ροχθίζων χεῖμαρρός τις. Ἐκάλεσαν δὲ τὰ ὄρη ταῦτα οἱ Βιενναῖοι γεωλόγοι *Αἰτωλικὰς Ἀλπεις*, οὐ μόνον διότι ἡ πλησμονὴ τῶν ὑδάτων καὶ τὰ παρακείμενα γυμνὰ καὶ ἀγχομηρὰ τῆς Ἀκαρνανίας ὄρη ὑπενθυμίζουσι τὰς Ἀλπεῖς, ἀλλὰ καὶ διότι καὶ ἡ βλάστησις δεικνύει κοινόν τι πρὸς τὴν ἀλπικὴν βλάστησιν. Ἀχρις ὕψους οὐ μικροῦ ἀπαντα τὰ ὄρη τῆς Αἰτωλίας (Γεωγραφητὸς = Βελοῦχι 2319 μ. Παρατωλικὸν = Ἀρκαδικὰ φάλα 1927 μ. Στρογγύλος 2366 μ. Γκιῶνα 2515) καλύπτονται ὑπὸ πυκνῶν δασῶν ἐξ *ελαιῶν*, *δρυῶν* καὶ ἄλλων δένδρων, ἐξ ὧν μόνον ἡ *πελέα* καὶ ἡ *πλάτανος* ὑπενθυμίζουσι τὸ μεσημβρινόν τῆς χώρας. Ὀλίγιστοι ἐκ τῶν πλεόντων τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἢ τῶν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου διερχομένων τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου παράλια, θαυμάζοντες τὰ γυμνὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ τῆς Στερεᾶς ὄρη, ἅτινα ἐξαισιᾶν καθιστῶσι τὴν θέαν τῶν μερῶν τούτων, ἔχουσιν ἰδέαν περὶ τοῦ πλοῦτου καὶ τοῦ μεγαλείου τῶν δασῶν τῶν μεσογείων τῆς Αἰτωλίας μερῶν.

Κατὰ τὴν *Βουλγάρην* (1659 μέτρα) καὶ τὸν Ἅγιον Ἡλίαν (1285 μ.), δύο κορυφῶν τῆς Πίνδου, ἀποσπᾶται ἡ Ὄθρυς, πρὸς ἀνατολὰς διευθυνομένη καὶ χωρίζουσα τὴν Θεσσαλίαν τῆς Φθιώτιδος (κορυφαὶ ἔτερος Ἅγιος Ἡλίας 1694 καὶ Γερακοβούριον 1728 μ.). Νοτιώτερον τοῦ κλάδου τούτου ἀποχωρίζεται ἕτερος τῆς Πίνδου κλάδος, τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἔχων, ἡ *Οἰτη* (Καταβόθραι = 2152 μ.), ἐγκλείουσα μετὰ τῆς Ὄθρυς τὴν κοιλάδα τοῦ Σπερχιοῦ καὶ σχηματίζουσα μετὰ τῆς θαλάσσης τὸ διάσημον στενὸν τῶν *Θερμοπυλῶν*, ἔθνα ὁ Σπαρτιατῆς *Λεωνίδα*ς πολεμῶν τοὺς Πέρσας ἔπεσεν ἡρωικῶς (480 π. Χ.), κατὰ τὴν μεγάλην δ' ἡμῶν ἐπανάστασιν ὁ Ἀθαράσιος Διάκος ὑπέστη φοβερὸν μαρτύριον. Τὸ στενὸν τοῦτο, πλησίον τοῦ

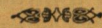
ὁποίου ἀνκθλύζουσι ζέουσαι πηγαὶ ἰαματικαί, εἰς τὴν ἀρχαιότητα εἶχε πλάτος 60 μόνον μέτρων, νῦν δ' ἐπλατύνθη εἰς 600 καὶ πλέον μέτρα, προσχωθείσης ὑπὸ ἰλύος καὶ κροκαλῶν τῆς παρακειμένης θαλάσσης καὶ μεταβληθείσης εἰς ἐλώδη χώραν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ τῶν Λεωνίδα ὁ Σπερχεῖδς ἔχυνετο οὐ πολὺ μακρὰν τῆς Λαμίας, διότι τότε ὁ Μαλιακὸς κόλπος (1) εἰσεχώρει βαθύτερον εἰς τὴν Στερεάν, προσχωθεὶς ἀκολούθως ὑπὸ ἰλύος, καταφερθείσης ἀπὸ τῆς στερεᾶς. (ἔπειται)

Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ὑπὸ Χ. Π. ΚΟΥΓΑΛΟΥ ἱατροῦ

(Συνέχεια τοῦ ἀριθ. 40)

Ὑπὸ τὴν τουρκικὴν δεσποτίαν, λέγει, (σ. 9), οἱ Ἄλβανοι ἤρξαντο ἐξελλνιζόμενοι. Διὰ τε τῆς κοινῆς ἐκκλινσίας καὶ τῆς κοινότητος τῶν παθμάτων συνδεδεμένοι μετὰ τῶν Ἑλλήνων, οἱ Ἄλβανοι μετέλαβον πολλῶν Ἑλληνικῶν ἰδιωμάτων, οἱ δ' Ἑλλνες πάλιν ὑπέστησαν σπουδαίαν μεταβολὴν τῶν ἰδιωμάτων καὶ ἐθίμων αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἀλβανικώτερον! Μολονότι δ' ἐν πολλοῖς ἐπῆλθεν ἐξίσωσις καὶ ἀνταλλαγὴ ἰδιωμάτων καὶ ἠθῶν, μετὰ τὴν Ἄλβανῶν καὶ Ἑλλήνων, οἱ Ἄλβανοι ἐν τούτοις εἰς πολλὰ μέρη διετήρησαν τὸ σπουδαιότατον ἐθνικὸν αὐτῶν γνώρισμα, τὴν γλῶσσαν, μέχρι τινός, διότι ἀπὸ τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος ἤρξαντο καὶ οὔτοι ἐξελλνιζόμενοι, ὁ δὲ Λῆκ (Lea. e), ἀρχομένης τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος, οὐδένα εὔρεν Ἄλβανὸν ἐν Ἀρκαδίᾳ. Ἐνῶ δὲ ὁ κ. Ph. ἰσχυρίζεται, βασιζόμενος ἐπὶ ἰδίας πείρας (σ. 13), ὅτι οὐδέποτε ἡ ἀλβανικὴ

Σημ. (1) Ὁ σοφὸς κριτὴς τῶν γεωγραφιῶν τοῦ 1887 καὶ περὶ τούτου λέγει τὰ ἑξῆς (σελ. 141). Ὁ «Σπερχεῖδς οὐδέποτε ἔρρεεν ἐγγύτερον τῆς Λαμίας, ἢ δὲ πρόσχωσις ἔχει διαφορὰν μόνον ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς θερμοπύλας». Παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ ρίψῃ βλέμμα εἰς τὴν (eographie Universelle τὸν Reclus καὶ τὸν Ἄτλαντα τῆς ἱστορίας τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου, ὅπως κρίνῃ περὶ τοῦ ἀνδρός τούτου. Ἐπειδὴ δὲ λόγος περὶ Φθιώτιδος ἀναφέρομεν καὶ τὸ ἑξῆς, δεῖγμα τῆς δικαιοσύνης τοῦ κριτοῦ. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει δῆμος φέρων τὸ ἐπίσημον ὄνομα ΟΜΙΛΑΙΩΝ. Ἐπειδὴ, φαίνεται, τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν συμφωνεῖ μετὰ λεξικά τοῦ σοφοῦ κριτοῦ, διατάσσει οὗτος τοὺς συγγραφεῖς τῶν γεωγραφιῶν νὰ ἘΑΝΑΒΑΠΤΙΣΟΥΝ τὸν δῆμον τοῦτον καὶ νὰ τὸν ὀνομάσωσιν Ὀμολιῶν (σελ. 141). Καὶ τοῦτο ἀμάσθημα!!